

РОБЪРТ ШЕКЛИ

СКЛАДЪТ НА СВЕТОВЕТЕ

Превод от английски: Огняна Иванова, 1988

chitanka.info

Господин Уейн стигна до края на дългата, висока до гърди купчина сив чакъл и пред очите му изникна Складът на световите. Напълно съвпаднаше с описанието, което бяха направили приятелите му: барачка, построена от дъски, части от коли, парче поцинкована ламарина и няколко реда едва скрепени тухли, всичко това измазано с водниста синя боя.

Господин Уейн хвърли поглед назад по дългия насип, за да провери дали някой не върви по петите му, и стисна още по-здраво пакета, който държеше под мишница. После, като потръпна при мисълта за собствената си дързост, отвори вратата и влезе вътре.

— Добро утро — поздрави го собственикът.

Той също беше точно такъв, какъвто го бяха описвали: висок, лукав наглед старец с присвити очи и смръщени устни. Казваше се Тампкинс. Седеше на разнебитен стол люлка, на чиято облегалка бе кацнал синьозелен папагал. В склада имаше още един стол и маса. На масата бе оставена спринцовка с ръждясала игла.

— Научих от приятели за вашия склад — каза господин Уейн.

— Тогава знаете цената — подхвърли господин Тампкинс. — Носите ли каквото трябва?

— Да — отвърна Уейн и вдигна пакета. — Но най-напред искам да попитам...

— Всички искат най-напред да попитат — каза Тампкинс на папагала. — Хайде, питайте.

— Искам да знам какво всъщност се случва.

Тампкинс въздъхна.

— Ето какво се случва: вие ми плащате, аз ви правя инжекция и вие изпадате в безсъзнание. После с помощта на разни неща, които държа в дъното на склада, освобождавам съзнанието ви.

Когато каза това, Тампкинс се усмихна. Притихналият папагал сякаш също се усмихваше.

— А после какво става? — попита Уейн.

— Съзнанието ви, освободено от тялото, получава възможност да избира измежду безбройните правдоподобни светове, които Земята отхвърля във всеки миг от своето съществуване.

Сега Тампкинс вече беше ухилен. Поизправи се на люлеещия се стол и си пролича, че се въодушевява.

— Да, приятелю. Макар че сигурно дори не сте подозирали, в мига, когато нашата престаряла Земя се е родила от огнената утроба на Слънцето, са били отхвърлени всички възможни правдоподобни светове. Светове без край, породени от големи и малки събития. Всеки Александър Велики и всяка амеба създават свой свят, както кръговете, които се образуват в езерото от хвърления камък, било то голям или малък. Нима има предмети, които не хвърлят сянка? Та така, приятелю. Земята е четириизмерна и следователно хвърля триизмерни сенки, свои материални отражения, през всеки миг от съществуването си. Има милиони, милиарди Земи! Безкрайно много Земи! А вашето съзнание, освободено от мене, ще има възможността да си избере някой от тези светове и да поживее известно време в него.

Господин Уейн изпита неприятното чувство, че Тампкинс прилича на циркаджия, който хвали представлението си и обещава такива чудеса, каквито просто не могат да съществуват. Но веднага си припомни, че и в собствения му живот се бяха случили неща, за които никой не вярваше, че са възможни. Изключено беше да си ги представят! Затова може би не биваше да приема обещанията на Тампкинс за фантазия.

— Приятелите ми казаха... — започна Уейн, но Тампкинс го прекъсна.

— Казаха ви, че съм мошеник, нали? — попита той.

— Някои от тях имаха такива съмнения — предпазливо довърши мисълта си Уейн. — Но аз се мъча да не съм предубеден. Те казаха, че...

— Зная какво са казали покварените ви приятели — отново го прекъсна Тампкинс. — Казали са ви, че желанието ви може да бъде изпълнено. Това ли искате да ви обясня?

— Да — призна си Уейн. — Казаха ми, че каквото поискам, каквото пожелаля...

— Точно така. Не може да стане по друг начин. Има безброй много светове, от които трябва да се направи избор. Вашето съзнание го прави, като се направлява единствено от желанието. Единственото нещо, което е от значение, е какво е най-съкровеното ви желание. Ако дълбоко в себе си криете желанието да извършите убийство...

— Едва ли, едва ли! — извика господин Уейн.

— ...тогава се пренасяте в свят, където това става, където можете да се оплескате с кръв, да надминете маркиз Дьо Сад, Цезар или когото и да е от вашите идоли. Да речем, че мечтаете за власт. Тогава избирате свят, където сте бог в буквалния и конкретен смисъл. Кръвожаден Вишну или мъдър Буда.

— Много силно се съмнявам, че...

— Съществуват и други желаниа — продължи Тампкинс. — Всякакви варианти на ада или рая. Сексуална разюзданост. Лакомия, пиянство, любов, слава, каквото си поиска човек.

— Невероятно! — възкликна Уейн.

— Да — съгласи се Тампкинс. — Разбира се, изброеното от мене е само част от един дълъг списък. Има всякакви възможности за комбинации и размествания. Откъде да знам, може например да желаете да попаднете на остров в Тихия океан, където да водите прост, спокоен и пасторален живот сред идеализирани туземци.

— Това по би ми подходило — каза господин Уейн и неловко се засмя.

— Кой знае — рече Тампкинс. — И вие самият може да не знаете какви са скритите ви желаниа. Те може дори да включват и собствената ви смърт.

— Често ли става това? — попита разтревожен Уейн.

— Случва се.

— Не бих искал да умра.

— Дотам почти никога не се стига — каза Тампкинс, вперил поглед в пакета, който Уейн държеше.

— Е, вие най-добре знаете... Но откъде да съм сигурен, че ще преживея всичко това? Таксата ви е извънредно висока, ще се лиша от всичко, което притежавам. Откъде да знам, може да ми дадете наркотик и просто да сънувам. Всичко, което притежавам, ще се изпари за една инжекция с хероин и куп красиви думи!

Тампкинс му се усмихна насърчително.

— Преживяването няма нищо общо с употребата на наркотици. Човек дори не изпитва чувство, подобно на сън.

— Ако това е вярно — каза Уейн вече малко по-спокойно, — защо да не мога да остана в избрания от мене свят завинаги?

— Работя по този въпрос — отвърна му Тампкинс. — Тъкмо затова таксата е толкова висока: за да се снабдя с материали и да правя

експерименти. Опитвам се да открия начин, по който това преселване да стане окончателно. Засега не съм успял да разхлабя пъпната връв, с която човек е вързан за собствената си Земя и която го дърпа назад. Дори великите мистици не са били в състояние да прекъснат тази връзка, освен чрез смъртта. Но аз все още не съм изгубил надежда.

— Ще бъде чудо, ако успеете — каза учтиво господин Уейн.

— Да, наистина! — извика Тампкинс с неочакван плам. — Защото тогава ще превърна тоя окаян склад в канал за бягство! Тогава услугите, които правя, ще бъдат безплатни, безплатни за всички. Всеки човек ще се пресели на Земята на своето желание, на Земята, която истински му подхожда, а това проклето място ще остане на плъховете и червеите...

Тампкинс се сепна на средата на изречението и стана ледено спокоен.

— Боя се обаче, че предразсъдъците ми си личат. Все още не мога да предложа окончателно бягство от Земята, бягство, което да не изисква човек да умре, за да го осъществи. Може би никога няма да успея. Засега единственото, което предлагам, е кратка почивка, промяна, вкус на един друг свят и възможност човек да види собствените си желания. Знаете колко вземам. Ако преживяването не ви задоволи, ще ви върна таксата.

— Много сте любезен — каза съвсем искрено господин Уейн. — Но има и други неща, които чух от приятелите си: че това ще намали с десет години живота ми.

— Нищо не мога да направя по въпроса — обясни му Тампкинс. — И връщането на таксата няма да ви го възстанови. Процесът представлява изключително напрежение за нервната система и като последствие срокът за живот се съкращава. Това е една от причините, поради които така нареченото правителство обяви моя метод за незаконен.

— Но без да следи дали забраната се спазва строго — каза Уейн.

— Така е. Процесът е забранен официално и е обявен за вредно мошеничество. Но и държавните служители са хора. И те като всички искат да напуснат Земята.

— Много е скъпо! — разсъждаваше на глас Уейн. — И в добавка десет години от живота ми! Само за да се изпълнят скритите ми желания... Наистина не е зле да поразмисля.

— Ваша воля — каза с безразличие Тампкинс.

През целия път до къщи Уейн мисли по въпроса. Когато влакът му пристигна в Порт Уошингтън на Лонг Айланд, той все още мислеше. Продължи да мисли и докато караше колата на път от гарата до дома. Мислеше за лукавото лице на стария Тампкинс, за правдоподобните светове и за изпълнението на желанието му.

Но когато влезе в къщи, тези мисли трябваше да го напуснат. Джанет, жена му, го помоли да направи забележка на прислужницата, която отново започнала да пие. Синът му Томи искаше да му помогне с платнохода, който се готвеше да пусне на вода утре. А дъщеричката му взе да разказва какво е правила в детската градина.

Господин Уейн разговаря с прислужницата учтиво, но твърдо. Помогна на Томи да мине за последен път с боя дъното на платнохода и изслуша какви приключения е преживяла Пеги на детската площадка.

По-късно, когато децата си легнаха и двамата с Джанет останаха сами във всекидневната, тя го попита дали всичко е наред.

— Защо?

— Изглеждаш ми разтревожен за нещо — каза Джанет. — Неприятности в службата ли имаш?

— Не, всичко е както обикновено...

Нямаше намерение да споделя с Джанет, както и с когото и да е друго, че си е взел един ден отпуска и е посетил Тампкинс в неговия смахнат Склад на световите. Нямаше също така да говори и за правото на всеки човек поне веднъж в живота си да види как се изпълняват най-съкровенията му желания. Джанет с нейния здрав разум изобщо не би го разбрала.

Следващите няколко дни в службата бяха пълен хаос. Цял Уолстрийт бе обзет от паника заради събитията в Средния изток и Азия, което се отразяваше на борсовите акции. Господин Уейн се залови здравата за работа. Опитваше се да не мисли как можеше да се изпълни желанието му, като заплатеше с всичко, което притежаваше, и като добавка и награда — щеше да скъси живота му с десет години. Това беше безумие! Старият Тампкинс сигурно беше луд!

В почивните дни двамата с Томи излизаха с платнохода. Старата лодка се държеше достойно и през шевовете на дъното ѝ почти не се просмукваше вода. Томи искаше от баща си да му купи нови платна,

които да увеличат скоростта, но Уейн твърдо отказа. Може би щеше да му вземе догодина, когато поевтиняят. Засега и старите вършеха работа.

Понякога, след като децата си легнеха, двамата с Джанет излизаха с платнохода. Късно вечер на Лонг Айланд се възцаряваше тишина и ставаше прохладно. Платноходът се плъзгаше покрай мигащи светлини на шамандури и плаваше към облага жълта луна.

— Зная, че имаш нещо на ум — каза му Джанет.

— Престани, скъпа.

— Криеш ли нещо от мене?

— Не, нищо!

— Сигурен ли си? Съвсем сигурен ли си?

— Напълно.

— Тогава ме прегърни. Точно така...

И платноходът известно време плаваше по своя воля.

Желанието и неговото осъществяване... Но дойде есента и трябваше да приберат платнохода в хангара. Борсата донякъде се стабилизира, но пък Пеги се разболя от морбили. Томи искаше да научи каква е разликата между обикновените бомби, атомните бомби, водородните бомби, кобалтовите бомби и всички други бомби, за които ставаше въпрос в новините. Господин Уейн му обясни, доколкото можа. А прислужницата напусна без предупреждение.

Тайните желания са нещо много важно. Може би Уейн наистина искаше да убие някого или да живее на тихоокеански остров. Но трябваше да се съобразява с отговорностите, които му тежаха. Имаше две все още неотраснали деца, паднала му се беше по-добра жена, отколкото заслужаваше...

Може би някъде по Коледа...

В средата на зимата обаче в празната спалня за гости избухна пожар, причинен от повреда в инсталацията. Пожарникарите го угасиха, преди да бъдат нанесени много щети, и никой не пострада. Но случилото се временно измести от съзнанието на Уейн всякакви мисли за Тампкинс. Най-напред трябваше да се направи ремонт на спалнята, защото господин Уейн се гордееше много със старата си красива къща.

В службата продължаваше да има напрежение и несигурност поради сложната международна обстановка. Междуконтинентални ракети, атомни бомби, спътници... Господин Уейн работеше по цял

ден, а понякога оставаше на работа и вечер. Томи се разболя от заушка. Част от покрива трябваше да се поправи. А после дойде време да се приготвя платнохода за пускане на вода напролет.

Измина цяла година, през която Уейн имаше много малко време, за да мисли за тайните си желания. Може би догодина щеше да го направи. Междувременно...

— Е? — попита Тампкинс. — Добре ли сте?

— Да, съвсем добре — отговори господин Уейн. Стана от стола и потърка челото си.

— Искате ли да ви върна таксата?

— Не. Напълно съм доволен от преживяването.

— Винаги са доволни — каза Тампкинс и хитро намигна на папагала. — А какво беше желанието ви?

— Свят от близкото минало — каза Уейн.

— Така е с много хора. И все пак открихте ли какво сте желали вътре в себе си? Убийство? Или живот на тихоокеански остров?

— Предпочитам да не говоря по въпроса — любезно, но твърдо каза господин Уейн.

— Много хора предпочитат да не ми казват — нацупи се господин Тампкинс. — По дяволите, не мога да разбера защо!

— Защото... Според мене светът на тайните желания е някак съкровен. Премълчавам не защото искам да ви обидя... Мислите ли, че ще успеете да го превърнете в нещо постоянно? Искам да кажа, всеки да получи света, който си избере?

Старецът сви рамене.

— Правя опити. Ако успея, ще научите за това. Всички ще научат.

— Да, положително.

Господин Уейн отвори вързопа и изсипа съдържанието му на масата. Вътре имаше чифт армейски обуца, един нож, две намотки медна жица и три малки консерви говеждо месо.

Очите на Тампкинс светнаха радостно.

— Много съм доволен — рече той. — Благодаря!

— Довиждане! И аз ви благодаря! — каза господин Уейн.

Господин Уейн излезе от бараката и бързо тръгна по пътеката от сив чакъл. Оттатък насипа, докдето стигаше погледът, се простираха равни площи, покрити също с чакъл — кафяв, сив и черен. Виждаха се

чак до хоризонта и представляваха трупове на пометените градове, разпръснатите останки от дървета и ситната пепел, която някога е била човешка плът и кръв.

„Е, поне им го върнахме тъпкано“ — помисли си Уейн.

Годината в миналото му беше отнела всичко, което притежаваше, и в добавка десетилетие от живота. Дали е било само сън? Все едно, струваше си. Но сега трябваше да изличи от съзнанието си всяка мисъл за Джанет и децата. С това бе свършено, освен ако Тампкинс не усъвършенствуваше метода си. Сега Уейн трябваше да мисли за собственото си оцеляване.

С помощта на ръчния си гайгер-мюлеров брояч той откри една обеззаразена пътека през чакъла. Добре щеше да е, ако успееше да се прибере в скривалището преди мръкнало, преди да излязат плъховете. Закъснееше ли, щеше да изгуби и всекидневната дажба картофи.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.